

Vergaderjaar 2009–2010

27 923

Werken in het onderwijs

Nr. 91

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 november 2009

Hierbij ontvangt u de reactie op de belangrijkste bevindingen van een onderzoek van de SP, getiteld *De leraar aan het woord* met kenmerk 2009Z16590/2009D45385. Op 10 september bedankte ik de SP hiervoor en nam ik het rapport in ontvangst in Nieuwspoor. Ik vind het een goede zaak dat er onderzoek verricht wordt onder leraren. De kwaliteit van het onderwijs wordt uiteindelijk in de klas bepaald, door de leraren, zij zijn de sleutel tot goed onderwijs.

(Zeer) veel leraren ervaren hun werk als positief

Het onderzoek richtte zich op leraren. De papieren vragenlijsten zijn verzonden naar lerarengeleningen van de Medezeggenschapsraden in het PO en VO en ook ontvingen een paar honderd SP-leden die werkzaam zijn in het onderwijs de vragenlijst.

Het onderzoek heeft leraren bevraagd over een breed scala aan onderwijsgerelateerde onderwerpen. Een belangrijke bevinding van het onderzoek is dat de meeste leraren hun werk als (zeer) positief ervaren. Dat blijkt niet alleen uit dit onderzoek, maar bijvoorbeeld ook uit het rapport «Gelukkig voor de klas» van het Sociaal Cultureel Planbureau¹.

Actieplan Leerkracht blijft onverkort van kracht

Er zijn ook punten die beter kunnen. Het Actieplan Leerkracht van Nederland blijft dan ook onverkort overeind. Opvallend vind ik dat veel van de aanbevelingen die de SP doet op basis van dit rapport naadloos aansluiten bij het actieplan. In het rapport geven de docenten onder meer aan dat ze hun salaris onvoldoende vinden en een hoge werkdruk ervaren. Dat zijn bekende klachten en daar ben ik druk mee bezig. Het geld dat beschikbaar is voor betere beloning van leraren bedraagt in 2014 al 650 miljoen en dat loopt verder op tot 850 miljoen (in 2020).

¹ SCP, Gelukkig voor de klas?, Leraren in het voortgezet onderwijs over hun werk, 2009, Den Haag.

In het rapport doet de SP de opmerkelijke aanbeveling om het actieplan versneld in te voeren, en niet pas in 2020. Maar dit plan wordt al veel eerder ingevoerd, er is geen sprake van dat we daarmee tot 2020 wachten, leraren plukken er nu al de vruchten van doordat dit jaar al gestart is met het inkorten van de carrièrelijn. Leraren gaan daardoor in een vroegere fase van hun carrière meer verdienen. Ook leraren die op dit moment aan het eind van hun schaal zitten krijgen dankzij de eindschaaltoeslag meer salaris. Leraren merken dit dus nu al in hun portemonnee. Bovendien komen dankzij de functiemix meer leraren in een hogere schaal. En al bijna 14 000 leraren maken momenteel gebruik van een Lerarenbeurs. Als we willen dat leraren ook in het onderwijs blijven is het ook belangrijk dat ze zich kunnen ontwikkelen. Aan het succes van de Lerarenbeurs, waarmee docenten bijvoorbeeld een masteropleiding kunnen volgen – kunnen we aflezen dat leraren daar duidelijk behoefte aan hebben.

Het Actieplan Leerkracht van Nederland maakt ook een sterkere koppeling tussen kwaliteit en beloning. Niet alleen mensen met managementambities moeten promotie kunnen maken, maar juist mensen die les willen blijven geven moeten omhoog kunnen klimmen en er ook in salaris op vooruit kunnen gaan. De functiemix moet ervoor zorgen dat meer leraren promotie kunnen maken naar een hogere salarisschaal. Daardoor verbeteren de loopbaanmogelijkheden van leraren en wordt het beroep aantrekkelijker.

De sociale partners spelen een belangrijke rol als het gaat om het tegengaan van een te hoge werkdruk. Werkgevers hebben de verantwoordelijkheid om erop toe te zien dat de werkdruk niet te hoog is. Het is aan de sociale partners, werkgevers en werknemers, om daar goede afspraken over te maken op collectief en/of schoolniveau. Het terugdringen van de piekbelasting door het inleveren van vakantiedagen kan bijvoorbeeld een mogelijkheid zijn om de werkbelasting te verminderen. Maar dat is aan de sociale partners en is niet iets waar OCW over gaat. OCW doet zelf ook het nodige om werkdruk van leraren te verlagen. Om docenten in praktische zin meer te ontlasten zorgen we ervoor dat er meer conciërges bij komen in het primair onderwijs. Daarnaast stel ik ook geld beschikbaar voor extra formatie in het beroeps- en volwassenenonderwijs in de Randstad. En in het voortgezet onderwijs kunnen scholen bijvoorbeeld subsidie krijgen voor een Persoonlijk Assistent van Leraren (PAL). Dat is een student uit het HBO of WO die als bijbaan onder de verantwoordelijkheid van een vo-docent verschillende lesprogrammaondersteunende taken kan vervullen. Een PAL-student kan ingezet worden bij het vmbo, havo en vwo in de onder- en bovenbouw.

Het kabinet investeert fors in het onderwijs

Een andere aanbeveling uit het rapport is om meer te investeren in onderwijs. Ook deze aanbeveling ondersteunt het door het kabinet gevoerde beleid: ondanks de economische teruggang investeert het meer in onderwijs dan enig ander kabinet ooit gedaan heeft. Het actieplan Leerkracht van Nederland bevat maatregelen om de kwaliteit van het onderwijs te verhogen en gaat gepaard met investeringen die oplopen tot meer dan een miljard.

De SP stelt verder in dit rapport dat onze onderwijsuitgaven op zijn minst op hetzelfde niveau moeten zitten als in onze buurlanden. Uit het recente OESO-onderzoek «Education at a glance»¹ blijkt echter dat de Nederlandse uitgaven aan onderwijsinstellingen als percentage van het BBP sterk overeenkomen met Frankrijk, België en het Verenigd Koninkrijk. Ook is het zo dat Nederland veel meer uitgeeft aan onderwijs dan Duitsland.

---

¹ OESO, Education at a glance: OECD Indicators, 2009, Parijs.

Daling leraar-leerling ratio in de afgelopen jaren

De AOb leidde uit datzelfde OESO-onderzoek af dat leraren in Nederland meer uren voor de klas moeten staan dan hun buitenlandse collega's en dat ons land na de VS het hoogst scoort op de leraar-leerling ratio. De afgelopen tijd liep het aantal leerlingen per leraar echter sterk terug. Van 1995 tot 2007 daalde het aantal leerlingen per leraar in het po met 25% en in het vo met 17%, dankzij arbeidsduurverkortingen en extra investeringen voor klassenverkleining¹.

Fusietoets en het versterken van de positie van leerlingen, ouders en leraren

De SP toont zich in dit rapport een voorstander van kleinere scholen en het versterken van de positie van leerlingen, ouders en leraren. Daarom kan ik mij voorstellen dat de SP ingenomen zal zijn met mijn Wetsvoorstel Fusietoets. Onderwijsinstellingen die willen fuseren, moeten voortaan laten zien dat dit ook echt nodig is. Direct belanghebbenden, zoals leraren, ouders en leerlingen/studenten, moeten het eens zijn met de fusie en de minister moet vervolgens goedkeuring verlenen. Ook krijgt uw Kamer eind dit jaar een verkenning over de mogelijkheden van defuseren. De positie van leerlingen en ouders is geregeld in de onlangs geëvalueerde Wet Medezeggenschap op Scholen. Het wetsvoorstel professionele deskundigheid en verantwoording gaat de positie van leraren waarborgen en ligt nu bij de Raad van State.

Krachtig Meesterschap

Uit het onderzoek blijkt dat 78% van de leraren aangeeft voldoende opgeleid te zijn terwijl 45% van de leraren zegt onvoldoende voorbereid te zijn in de opleiding op het vak. Geluiden over maatschappelijke bezorgdheid over de kwaliteit van lerarenopleidingen zijn niet nieuw en daarom hebben de opleidingen zich in de afgelopen jaren – als vervolg op de *Beleidsagenda Lerarenopleidingen 2005–2008* – ingezet om tot betere resultaten te komen. Ook blijkt uit de systeembrede analyse van de HBO-bachelor opleiding tot leraar in het basisonderwijs van de NVAO dat de opleidingen zeer responsief zijn geweest ten opzichte van de maatschappelijke bezorgdheid over de kwaliteit van de lerarenopleidingen. Het is belangrijk dat we dat elan vasthouden en daarom wordt nauw samengewerkt met de lerarenopleidingen, het afnemende veld en de beroepsgroep om de verbeteringen van de afgelopen jaren verder uit te bouwen en te versterken. Er worden duidelijke eisen gesteld aan in- en uitstroomniveau voor de lerarenopleidingen en aan de toetsing ervan. Meer contacturen, duale leertrajecten, opleiden in de school en de kennisbasis dragen er aan bij dat het niveau van de lerarenopleidingen verder verbeterd wordt. En om de kwaliteit van zittende leraren op peil te houden of te verbeteren kunnen scholen de middelen voor na- en bijscholing uit de lumpsum inzetten. De Lerarenbeurs is beschikbaar voor elke leraar die zich extra wil kwalificeren.

De leraar weer op een voetstuk

Tot slot: een goede leraar máákt de school en blijft je je hele leven bij. Een goede leraar is leermeester, mentor, klankbord, inspirator, geweten en wegwijzer tegelijk. Jonge mensen die op zoek zijn naar talent in zichzelf worden daarin vanzelfsprekend bijgestaan door hun ouders, hun vrienden, maar een bijzondere taak ligt er toch voor onderwijsgeevenden. Problemen die in de afgelopen tientallen jaren in het onderwijs gegroeid zijn, zijn niet in twee jaar tijd recht te zetten. Maar met de richting die is

¹ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2008), Nota werken in het onderwijs 2009, p. 53 Den Haag: ministerie OCW.

ingezet met het actieplan Leerkracht maken we het vak weer aantrekkelijker en komt de leraar weer daar te staan waar hij hoort: op een voetstuk.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R. H. A. Plasterk.